

Institutionsafdelingen

Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Tlf. 3392 5000
Fax 3392 5567
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

Reglerne for elevbetaling på frie kostskoler

11. november 2010

Sags nr.:

115.65F.031

En fri kostskole (højskole, efterskole, husholdningsskole eller håndarbejdsskole) skal fastsætte en elevbetaling for elevernes deltagelse i et kursus på skolen.

Undervisningsministeriet gennemførte i 2007 og 2008 et tilsyn med elevbetalingen på højskolerne. Dette tilsyn viste, at skolerne især har svært ved at administrere muligheden for efter individuel vurdering at nedsætte en elevs egenbetaling ned til halvdelen af den mindste elevbetaling, der fastsættes på de årlige finanslove.

Den følgende information retter sig ikke alene mod højskoler, men har også betydning for kurser på efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler.

Loven

Reglerne for elevbetaling fremgår af § 11, stk. 2 til 5, i lov om frie kostskoler (lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler), jf. lovbekendtgørelse nr. 662 af 14. juni 2010). Følgende fremgår af disse bestemmelser:

- Elevbetalingen må ikke være væsentligt over gennemsnittet for skoleformen
- Mindste elevbetalingen fastsættes på de årlige finanslove
- Mindste elevbetalingen omfatter ikke betaling, der opkræves til individuelle formål eller særskilt til ekskursioner
- En skole kan efter individuel vurdering nedsætte en elevs betaling ned til halvdelen af den mindste elevbetaling, der fastsættes på de årlige finanslove. For efterskoleelever, der modtager elevstøtte kan en skole efter individuel vurdering nedsætte egenbetalingen ned til halvdelen af det beløb, der fremkommer ved at fradrage den maksimale statslige elevstøtte i den på finansloven fastsatte mindste elevbetaling.

Det følger af de specielle bemærkninger til § 11 i lovforslag nr. L 160 fremsat den 16. december 1999, at hvis elevbetalingen ikke er i overens-

stemmelse med reglerne, eller hvis skolen undlader at inddrive skyldig elevbetaling, mistes retten til tilskud for den pågældende elev, jf. § 46 i lov om frie kostskoler.

Elevbetaling over mindste elevbetalingen på finansloven

En fri kostskole kan som udgangspunkt frit fastsætte elevbetalingen, så længe elevbetalingen ligger over mindste elevbetalingen på finansloven. Elevbetalingen må dog ikke ligge væsentligt over gennemsnittet for skoleformen, en differentieret elevbetaling over mindste elevbetalingen må ikke være i strid med kravet om, at et kursus skal være åbent for alle, og skolerne skal følge dansk lovgivning i øvrigt. Med dansk lovgivning i øvrigt tænkes især på lov om etnisk ligebehandling og lov om ligestilling af kvinder og mænd.

En elevbetaling kan f.eks. være i strid med kravet om, at et kursus skal være åbent for alle, hvis der sættes en meget høj elevbetaling for nogle elever og en væsentligt lavere elevbetaling for andre.

Betaling til individuelle formål eller særskilt til ekskursioner

Det følger af § 11, stk. 2, 4. pkt., at beløb, der opkræves til individuelle formål og særskilt til ekskursioner, ikke indgår i den betaling, der skal opfylde kravet om mindste elevbetaling.

Ministeriet anser opkrævning til individuelle formål for opkrævninger ud over den almindelige ugepris for kurset, dvs. opkrævninger til særlige arrangementer, enkeltværelse, studierejser, udgifter til et stort individuelt materialeforbrug m.v. Det er uden betydning, om opkrævningen foregår ved tilmeldingen samtidig med betalingen af den almindelige ugepris for kurset, eller om opkrævningen foregår på et andet tidspunkt end ved tilmeldingen. Det afgørende er, om skolen har fastsat et særskilt beløb. Hvis det er tilfældet, indgår beløbet ikke i den betaling, der skal opfylde kravet om mindste elevbetaling.

En skole kan fastsætte én ugepris med alt inklusiv, dvs. lade udgifterne til særlige arrangementer, enkeltværelse, studierejser, udgifter til stort materialeforbrug m.v. blive dækket af elevbetalingen, og dermed undlade at opkræve særskilte beløb. Dette medfører, at disse udgifter indgår i den betaling, der skal opfylde kravet om mindste elevbetaling.

Nedsættelse efter individuel vurdering

Det følger af § 11, stk. 3 og 4, i lov om frie kostskoler, at højskoler, husholdningsskoler, håndarbejdsskoler og efterskoler (for elever, der ikke modtager statslig elevstøtte) kan nedsætte en elevs egenbetaling ned til halvdelen af det på finansloven fastsatte beløb.

For elever på efterskoler, der modtager statslig elevstøtte, skal egenbetalingen mindst udgøre halvdelen af det beløb, der fremkommer ved at fradrage den maksimale statslige elevstøtte i det på finansloven fastsatte beløb, jf. § 11, stk. 5, i lov om frie kostskoler. I 2010 er den mindste ugentlige elevbetaling for kostelever 1.304 kr. Den maksimale statslige

elevstøtte for forældreindkomstafhængige kostelever er 1.026 kr. Begge beløb fremgår af finansloven. Egenbetalingen kan derfor i 2010 nedsættes ned til $(1.304-1.026)/2= 139$ kr.

For elever, der er omfattet af § 23 a, stk. 3, nr. 1, (tillægstaksten til mentorordninger) og § 27 a (tidligere såkaldte "CIRIUS-elever") i lov om frie kostskoler, kan elevbetalingen helt bortfalde.

Der er tale om særlige minimumsgrænser for en elevs betaling. En sådan nedsættelse af betalingen kræver, at skolen foretager en individuel vurdering, dvs. konkret kan begrunde de særlige tilfælde, hvor den har givet nedsættelse af betalingen.

Det er ministeriets vurdering, at kravet om en individuel vurdering ikke kan erstattes af skolens interne regler eller kriterier for, hvornår betalingen kan nedsættes til et beløb under beløbet på finansloven. Skolerne kan fastsætte kriterier, som vil indgå i vurderingen, men opfyldelsen af kriterierne kan ikke automatisk medføre en nedsættelse af betalingen til et beløb under beløbet på finansloven. En skole kan derfor ikke vurdere, at alle elever, der f.eks. opfylder nogle kriterier fastsat af skolen, kan få nedsat betalingen. Der skal altid foretages en individuel vurdering, hvor alle elevens forhold skal tages i betragtning.

Lov om frie kostskoler fastsætter ikke regler for, hvilke kriterier der kan indgå i vurderingen. Det skal dog altid være elevens forhold, der vurderes. Skolens forhold kan ikke indgå i vurderingen. Da der er tale om en nedsættelse af elevens betaling, må elevens økonomiske forhold altid tages i betragtning (for elever på efterskoler, hvor elevstøtten er forældreindkomstafhængig, skal forældrenes økonomiske forhold også tages i betragtning). De økonomiske forhold kan både tale for og imod en nedsættelse af elevens betaling.

En skole kan kun i særlige tilfælde udnytte muligheden for at nedsætte elevens betaling til et beløb under det på finansloven fastsatte beløb. En nedsættelse af betalingen må derfor udgøre undtagelsen. Hvis en skole ofte nedsætter betalingen til et beløb under det på finansloven fastsatte beløb, vil det være i strid med kravet om en mindste elevbetaling.

Hvis en skole udnytter muligheden for efter en individuel vurdering at nedsætte elevens betaling, skal skolen være i stand til over for revisor og ministeriet at redegøre for den individuelle vurdering, som skolen har foretaget, dvs. skolen skal kunne redegøre for de kriterier, der har været inddraget i vurderingen, og skolen skal kunne redegøre for de overvejelser, som den har haft i forbindelse med den individuelle vurdering. Hvis skolen ikke er i stand til dette, vil nedsættelsen af betalingen være i strid med kravet om en mindste elevbetaling, og eleven vil ikke være tilskuds-

berettigende. Ministeriet anbefaler derfor, at skoler ved en nedsættelse af elevbetalingen sørger for at nedskrive kriterier og overvejelser bag nedsættelsen for hver enkelt elev.